

Høringsinnspill til LO – NOU 2019: 7 Arbeid og inntektssikring og NOU 2021: 2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring

Innledning:

I dagens samfunn er det mange personer som står utenfor arbeidslivet og er avhengige av varige velferdsytelser. Dette har negative konsekvenser for den enkelte, i tillegg til at det skaper samfunnsmessige problemer og klasseskiller. Regjeringen ved Arbeids- og sosialdepartementet har bedt om innspill til hva den bør gjøre for å adressere situasjonen i arbeidsmarkedet med fallende sysselsettingsandel over tid og flere på varige velferdsytelser. Arbeids- og sosialdepartementet har sendt ut *NOU 2019: 7 Arbeid og inntektssikring* og *NOU 2021: 2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring* på høring.

FOs overordnede kommentarer til inntektssikring:

- FO ønsker et inkluderende arbeidsliv som gir medbestemmelse, mestring og mening bak det å jobbe, samt at personer som har stått utenfor eller aldri kommet inn i arbeidslivet er velkomne.
- FO er i likhet med LO, enig i at den overordnede insentivtenkningen ikke bidrar til å løse sysselsettingsfallet det siste tiåret. Dersom det er en frykt for at det blir mer økonomisk attraktivt å motta stønad enn å jobbe, er det lønnsnivået som bør gjøres noe med og ikke stønadene. Vår erfaring er at alle grunnleggende sett ønsker å arbeide og bidra, men at kravene i arbeidslivet er stadig mer krevende og ikke alle strekker til. I mange tilfeller er de lave stønadene og aktivitetsplikten som følger av dem mer til hinder enn til hjelp når det dreier seg om å motivere for overgang til arbeid. Fattigdom og sosial nød bidrar ikke til økt arbeidsdeltakelse, men kan tvertimot bidra til en opphopning av sosiale problemer hos dem som er mottakere av offentlige stønader over tid.
- FO mener at det viktigste tiltaket for å bekjempe sysselsettingsfall er å adressere utfordrende forhold ved arbeidsmarkedet, herunder økte krav til produktivitet og stort arbeidspress, økt bruk av midlertidige stillinger og deltid, økte ulikheter i arbeidsmarkedet, arbeidsgivere som opererer i strid med den norske modellen for partssamarbeid og tariffestede rettigheter, profitt som tas ut av eiere eller overføres til skatteparadis, sosial dumping, lønnstyveri, mv.
- FO mener at det offentlige, samt store nasjonale aktører, må gå foran som et godt eksempel når det kommer til tiltak for å inkludere de som har stått eller står utenfor arbeidslivet. Dette bidrar til å synliggjøre og bygge opp et sosialt, solidarisk og økonomisk bærekraftig arbeidsliv hvor tariffavtaler, medvirkning og arbeidsmiljølov står i høysetet.

Nærmere om utfordringer knyttet til deltakelse i arbeidsmarkedet:

LO løfter i sitt høringssvar frem tre hovedbarrierer knyttet til deltakelse i arbeidsmarkedet; helseproblemer, kompetanse og svake økonomiske insentiver. FO mener at sosiale problemer også kan være en barriere i denne sammenheng. Sosiale problemer er et vidt begrep, men i denne sammenheng knyttes sosiale problemer til utenforskap i den forstand at man står utenfor arbeidslivet over lengre tid og følgene dette har for den/de det gjelder. Det være seg følgene av økonomiske problemer og fravær av mulighet til å delta på ting som koster penger, utfordringer ifht å få innpass på boligmarkedet, begrenset sosialt nettverk og generelt lavere deltakelse i samfunnet. FO mener at en mer helhetlig sosialpolitikk vil kunne bidra til

at de som står i fare for å falle utenfor samfunnets kanskje viktigste arena – arbeidslivet, vil kunne fanges opp på et tidligere tidspunkt og omfattes av målrettede tiltak.

Nærmere om kompetanse og kvalifisering:

LO peker utmerket godt på behovet for å styrke NAV slik at det gis bedre mulighet for tettere og mer individuell oppfølging – særlig knyttet til ungdomsgruppen. Samtidig vet vi at også mange andre brukergrupper har særlig utfordringer knyttet til deltakelse i arbeidslivet, for eksempel mennesker med nedsatt funksjonsevne, fremmedspråklige og mennesker med psykiske helseplager. For å sikre arbeidsinkludering for disse målgruppene må det jobbes målrettet både med individuell oppfølging, men også med strukturelle tiltak og virkemidler i selve arbeidsmarkedet. FO støtter tanken om behov for økt kapasitet i Nav, men mener dog at kompetansen til de som skal utføre oppfølgingen er av avgjørende betydning. Kompetansen det er behov for, den sosialfaglige kompetansen, er FOs spesialfelt. FO mener at NAV må forpliktes til å tilknytte seg yrkesgrupper med den sosialfaglige kompetansen, slik som FOs yrkesgrupper. Videre må NAV-kontorene i større grad gis myndighet til å drive oppfølging, fatte beslutninger og utforme tiltak basert på kjennskap til lokale forhold, lokalsamfunn og behovet til brukergruppene lokalt.

Sign.
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign.
Anders Helgesen
Rådgiver